

مباحث درس انسان طبیعت طراح

مفت طبع کارشناس
رشتہ ارتباط تصویر
مدرس: محمد مہدی ولیزادہ

تیم سال دوم
سال تحصیل ۹۹-۱۳۹۸
مؤسسہ آموزش عالی روزیہ
جلسہ دوم

ارتباط انسان با طبیعت در نظام هستی

همانطور که در منابع متعدد و در قرآن ذکر شده است، انسان در نظام هستی، ارتباطات و روابط گوناگونی دارد که هر یک از این ارتباطات اقسام گوناگونی را در خود جای می دهند. می توان این ارتباطات را در چهار دسته ی عمده تقسیم بندی کرد:

- ارتباط با خویشتن
- ارتباط با خدا
- ارتباط با طبیعت و جهان هستی
- ارتباط با دیگران (همنوع خود)

هر انسانی در “رابطه با خویشتن”، باید اولاً خود را به خوبی بشناسد و جایگاه واقعی خود را درک کند و در کنار آن نیز خود را بسازد و در این راه اهتمام داشته باشد و در رابطه با خداوند اولاً نسبت به او شناخت و معرفت پیدا کند و با معرفت به او، به وجود او و صفات علیا و اسمای حسناش باور پیدا کند و ثانیاً تنها او را اطاعت و عبادت کند. در رابطه با طبیعت نیز باید چگونگی رابطه جهان هستی را با خداوند دریابد و نیز بفهمد که خود او نسبت به جهان هستی و طبیعت چه رفتار و کرداری باید داشته باشد تا برخورداری متقابل حاصل شود و در این ارتباط باید با رویکرد و تفکر سیستمی به جهان هستی اثرات اقدامات انسانی بر این جهان و واکنش های احتمالی و متقابل جهان هستی و طبیعت را در نظر داشته باشد. در رابطه با دیگران و همنوعان خود نیز باید بداند که انسان موجودی اجتماعی است و زندگی اجتماعی، منشأ حقوق و تکالیف معینی است که انسان در زندگی اجتماعی با توجه به کرامت و مسؤولیت خویش باید آن ها را رعایت کند تا زمینه ساز تحقق عدالت اجتماعی باشد. در این مجال قصد نداریم روی تمام این موارد بحث کنیم، زیرا مطالعات گوناگونی و ارزشمندی در مورد اکثر این ارتباطات توسط محققان و کارشناسان انجام شده و منابع متعددی در این خصوص در دسترس می باشد. ولی در مورد ارتباط با جهان هستی و طبیعت متأسفانه منابع کمی وجود دارد که برای عموم مناسب باشند. پس ذکر چند نکته در این باره خالی از لطف نیست.

رابطه ی بین انسان و طبیعت رابطه ی تسخیری است ولی باید توجه داشت که انسان باید با رسیدن به کمال نسبی و کسب ارزش وجودی خود، امانت دار امینی برای خدا باشد تا این رابطه تسخیری باشد و در صورتی که در این امانت یعنی جهان هستی و طبیعت خیانت کرده و مصرف نادرستی داشته باشد، طبیعت ارزشمند تر انسان خواهد شد و همان طبیعت و جهان هستی واکنش نشان داده و با او مقابله خواهند کرد زیرا این جهان و طبیعت موجود طبق یک سیستمی که خدا آنها طراحی نموده کار می کند و طبیعی است که اختلال در قسمتی از این سیستم باعث واکنش کل و یا قسمتی از این سیستم خواهد شد . “آیا پنداشته اید ما شما را عبث و بیهوده آفریده ایم. آیا فکر می کنید انسان به حال خودش رها می شود؟” قرآن مجید .(به همین خاطر رابطه ی انسان با طبیعت در میان ارتباطات چهارگانه ی مذکور شگفت انگیز تر و در عین حال پر ابهام تر است. انسان برای ایجاد تعامل موثر و کارا با جهان هستی و طبیعت نباید تنها رویکرد بهره بردار را اتخاذ کند، بلکه باید خود را به نحو احسن با طبیعت وفق داده و با آن ارتباط عالی برقرار کند. انسان باید با باور به وجود نظام حکیمانه الهی و با تأمل در جهان هستی و طبیعت، پیام های طبیعت را درک کرده و از آنها درس بیاموزد.

این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود   هر که فکرت نکند نقش بود بر دیوار

رابطه انسان و طبیعت باید بر اساس این قاعده باشد که آنچه در این عالم وجود دارد مظهر عظمت خداست و ما در قبال آن مسوولیت داریم. و باید بدانیم که هر کاری که انجام می دهیم در نظام طبیعت تاثیر می گذارد.

ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند   تا توانی به کف آری و به غفلت نخوری

همه از بهر تو سرگشته و فرمانبردار   شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری

در تعالیم اسلامی، احادیث و خصوصاً قرآن یک سلسله اطلاعات درباره جهان هستی و طبیعت هست که تدبیر در آنها و عمل به آنها در تنظیم ارتباط انسان با طبیعت موثر است. از جمله اینکه خداوند در قرآن تاکید می کند که طبیعت زنده و باشعور است و انسان با جهانی آگاه و هوشیار سر و کار دارد و قرآن تاکید می کند همه موجودات زبان دارند و خدا را تسبیح می کنند اما ما آن را نمی فهمیم و درکی از آن نداریم ولی نفهمیدن ما دلیل خوبی نیست برای اینکه ثابت کنیم جمادات زبان ندارند. سعدی می گوید:

تسبیح گوی او نه بنی آدمند و بس   هر بلبل که زمزمه بر شاخسار کرد

باید توجه داشته باشیم که هیچ توسعه و پیشرفتی بدون ارتباط مناسب با طبیعت و محیط زیست و در نظر نگرفتن اکوسیستم و عدم توجه به اثرات و واکنش های طبیعت و اکوسیستم پایدار نخواهد بود و علیرغم بوجود آمدن نتایج مثبت کوتاه مدت، در دراز مدت هزینه ی هنگفتی را برای جامعه به بار خواهد آورد. اگر بخواهیم نمونه های از این بی توجهی ها که هزینه های زیادی را به بار آورده را ذکر کنیم می توانیم به مواردی همچون آلودگی ها، اختلال در لایه اوزن، تغییر اقلیم، گرم شدن زمین و غیره اشاره کنیم که علاوه بر هزینه های مشهود مالی، هزینه های اجتماعی و روانی گوناگونی را به بار آورده است. یکی از

زیر سیستم های مهمی که اهمیت ویژه ای داشته و در نظر گرفتن آن در تصمیم گیری ها ضروریست اکوسیستم حیوانات و حیات و حش است که تاثیر عمده ای در کارکرد مناسب اکوسیستم جهان هستی دارد. و به قول سهراب:

و نخواهیم مگس از سر انگشت طبیعت بپرد
و نخواهیم پلنگ از در خلقت برود بیرون
و بدانیم اگر کرم نبود، زندگی چیزی کم داشت
و اگر خنج نبود، لطمه می خورد به قانون درخت
و اگر مرگ نبود، دست ما در پی چیزی می گشت

وقتی که جهان هستی بر پایه ی یک نظام و سیستم جامعی طراحی شده و بارها در قرآن به وجود این نظام حکیمانه اشاره شده است روا نیست برخی تصمیم گیری های خرد کلان در جامعه ای اسلامی و قرآنی، کماکان منفک و جزیره ای باشند بلکه باید با اتخاذ تفکر سیستمی و جامع تر از تشدید این معضلات جلوگیری و از بروز معضلات تازه پیشگیری کنیم. البته این موارد تنها در سطح ملی و بین المللی نمود ندارد بلکه در سطح شهرها و شهرستان ها هم نمود داشته و مردم و مسئولان باید در حد توان، هم بصورت نظری و در جلسات متعدد و هم بصورت عملی و عینی به این موارد توجه داشته باشند. در نتیجه انسان به عنوان جزئی از این جهان، باید با دیگر مخلوقات خداوند همکاری سازنده و پایدار داشته باشد. طبیعت و محیط زیست، محلی است که انسان در آن متولد شده و رشد و نمو کرده است و در آن زندگی می کند. به همین خاطر، باید به گونه ای با آن رابطه برقرار کند که ضمن برخورداری شدن از مواهب طبیعی، در حفظ سلامت و پایداری آن نیز بکوشد تا امانت دار خوبی نزد خدا بوده و به بهترین نحو این موهبت ها را به نسل های آینده نیز منتقل کند.

هشت بنای شگفت انگیز الهام گرفته از طبیعت

معماران و طراحان سازه های بزرگ در سال های اخیر بیش از هر زمان دیگری از طبیعت الهام گرفته اند. البته این تاثیر و الهام بخشی را می توان از زمان های بسیار قدیم در سازه های دوران روم و یونان باستان نیز دید. امروزه نیز معمارانی مانند فرانک لوید رایت در آثار خود سعی دارند که از طبیعت الهام گرفته و مناظر طبیعی را با طراحی های خاص خود تکمیل کنند. این روزها تکنولوژی های جدید به معماران و طراحان ساختمانی این اجازه را می دهد که سازه های پیچیده ای که در طبیعت دیده می شود را با استفاده از روش های ساخت و مصالح مدرن به راحتی بازسازی کنند. معماری زیست تقلیدی تاثیر و الهام خود را از آن چه که در طبیعت وجود دارد می گیرد. از معبد لوتوس رویایی در هند تا پل پیچ در پیچ هلیکس در سنگاپور می توان نشانی از ارتباط انسان با طبیعت را به خوبی مشاهده کرد. در ادامه ی این مطلب می خواهیم شما را با سازه های شگفت انگیزی آشنا کنیم که در ساخت آن ها از سازه های طبیعی الهام گرفته شده است.

۱- استادیوم ملی پکن

این استادیوم زیبا توسط شرکت معماری «هرزوغ اند دِ مورون» de Meuron & Herzog برای مسابقات المپیک ۲۰۰۸ پکن طراحی شده بود و قبل از تکمیل شدن، مردم محلی به آن لقب «آشیانه پرنده» دادند. طراحی داخلی، سقف و راه پله های این استادیوم شبیه یک کاسه بوده که در یک ساختار شبکه ای و توری با هم ترکیب شده اند و اطراف آن ها را توری هایی فولادی در بر گرفته است. فضاهای خالی بین آن ها با استفاده از غشایی که نور را از خود عبور می دهد پوشانده شده، درست مانند همان کاری که پرندگان برای پر کردن فضاهای خالی در داخل لانه هایشان انجام می دهند. این استادیوم توانایی برگزاری کنسرت های بزرگ و دیگر رویدادهای جمعی را داشته و در زمستان سال ۲۰۲۲ نیز میزبان مسابقات المپیک زمستانی خواهد بود.

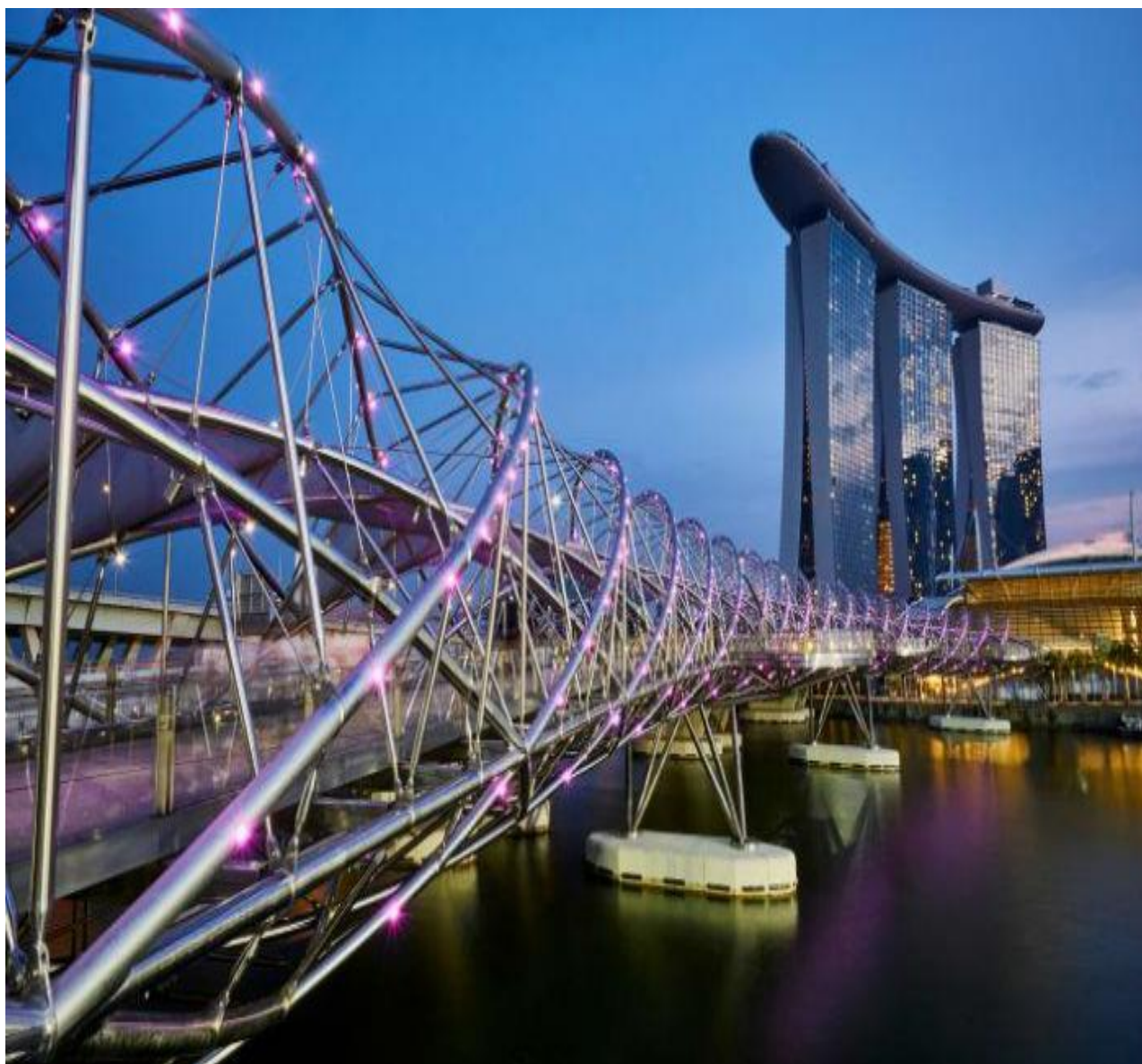
۲- اتمیوم- بروکسل

بنای موسوم به «اتمئوم» ATOMIUM که در ابتدا برای نمایشگاه جهانی سال ۱۹۵۸ یا اکسپو ۵۸ ساخته شده بود در واقع از نه گوی مرتبط بهم در ارتفاع ۱۰۲ متری تشکیل می شد. آندری واترکین و جین پولاک مهندسانی بودند که این شکل را بعد از بزرگ کردن یک کریستال آهن به اندازه ی ۱۶۵ میلیارد برابر و برای نشان دادن ایمان خود به پیشرفت دانش ترسیم کردند. امروزه فضای داخلی آن به موزه تبدیل شده و نمایشگاه های موقتی متعددی نیز در آن برگزار می شود. اگر چه این بنا در منطقه ی هیسل شمالی و در خارج از مرکز شهر واقع شده اما ظاهر درخشان و استیلی آن از زوایای مختلف شهر بروکسل قابل دیدن است.

۳- پل پیچی - سنگاپور

تیمی از متخصصان بین المللی از شرکت هایی در سنگاپور و استرالیا گرد هم آمده و این پل پیاده را روی خلیج مارینا طراحی کردند که هتل و مرکز خرید معروف منطقه را به موزه آرت ساینس و باغ های کنار خلیج متصل می کند. این طراحی از ساختار دو پیچی دی ان ای الهام گرفته شده است و مهارهایی حلقوی و ساخته شده از استیل ضد زنگ دو حلقه ی متفاوت را به پایه ی پل متصل می کنند. این پل در سال ۲۰۱۰ افتتاح شده و در طول ۲۸۰ متری خود ۵ محل تماشا دارد که صحنه های زیبایی را از این نقاط می توان مشاهده کرد.

۴- ساگرادا فامیلیا- بارسلونا

آنتونی گائودی تحت تاثیر ایمان و ذات درونی اش تصمیم گرفت این کلیسای کاتولیک ناتمام دوران روم باستان را طراحی کند که ارتباط بین انسانیت، طبیعت و دین را ترسیم می کرد. اگر چه این معمار مشهور دوره ی مدرنیسم در سال ۱۸۸۳ این وظیفه را به عهده گرفت اما راهرو مرکزی کلیسا تا سال ۲۰۰۰ تکمیل نشده بود. این سازه از سه درخت و سایه شاخه های آن ها الهام گرفته است که طاق ۴۶ متری آن را نگه می دارند که هنگام وارد شدن به آن حس می کنید وارد یک جنگل انبوه شده اید، همان چیزی که گائودی در ذهن داشت.

۵- دفتر مرکزی آلدار - ابوظبی

این آسمانخراش مدور در برابر منظره ی بیابانی شهر ابوظبی که در مقابل آن نیز دریا قرار دارد به زیبایی می درخشد و در سال ۲۰۱۰ ساخت آن به اتمام رسیده است. در واقع این سازه تاریخچه ی دریانوردی در این شهر را به اذهان متبادر می سازد و مروان زقیب لبنانی و شرکت معماری او از صدف حلزون برای ساخت آن الهام گرفته اند. آن ها از یک ساختار دو کفه ای شبیه الماس برای ساخت رویه ای شبیه پوست شیشه ای استفاده کرده اند. این سازه ۲۳ طبقه و ۱۱۰ متر طول داشته و نمای زیبایی به شهر و آب های ساحلی آن داه است.

۶- تایپه ۱۰۱ - تایپه

این سازه ی ۵۱۰ متری با ۱۰۱ طبقه زمانی که در سال ۲۰۰۴ در استان ژین بی در تایپه افتتاح شد رکورد بلندترین ساختمان دنیا را به نام خود ثبت نمود. سی وای لی که از معماران سرشناس و معروف جهان به شمار می آید برای ساخت این سازه از ساقه ی گیاه بامبو و بخش های تکراری و مشابه آن الهام گرفته است. در کل این سازه در واقع ۸ بخش وجود دارد که هر کدام از ۸ طبقه تشکیل شده اند که در فرهنگ چینی عددی مقدس و نماد خوش شانسی است. در واقع این ویژگی ها هم بخش های مختلف گیاه را تقلید کرده و هم از سازه های دنداندار مرسوم در فرهنگ چینی و ژاپنی بهره برده است و با شیشه های سبز رنگ خود بیشتر به سمت طبیعت گرایش نشان می دهد.

علی رغم تمامی زوایای تند و خطوط مستقیمش، پیت بلوم از جنگلی انبوه برای ساخت این خانه ی آلمانی در سال ۱۹۷۷ الهام گرفته است. هر مکعب زرد روشن در زاویه ی ۴۵ درجه ای گوشه ی خود قرار گرفته و روی یک دکل شش گوشه قرار گرفته که آن ها را شبیه درخت می سازد. ورودی هر خانه ی سه طبقه ای در داخل یک تنه ی درخت بتونی قرار دارد که راه پله ها نیز در داخل آن قرار گرفته اند. اگر چه این مکعب ها هنوز هم به عنوان خانه هایی خصوصی مورد استفاده قرار می گیرند اما مشتاقان زیادی از آن ها دیدن می کنند.

۸- سازه خیابان ۳۰ ام سنت مری - لندن

نورمن فوستر، معمار سرشناس بین المللی در هنگام طراحی این سازه که بیشتر با نام Gherkin شناخته می شود از خیارشور الهام نگرفته بود. سطح این سازه از لایه های چسبناک شیشه ای شبیه الماس که به صورت شبکه ای مرتب شده اند تشکیل شده و در واقع فوستر در ساخت آن از گل های گیاه اسفنج دریایی الهام گرفته است. در واقع سطح این سازه برای صرفه جویی در تهویه کننده های هوا طوری ساخته شده که نیاز به خنک سازی را به میزان زیادی کاهش می دهد. این سازه ی ۱۸۰ متری نئو مدرن کنتراست بسیار زیبایی با معماری خاص خانه های شهر لندن دارد و به یکی از شاخص ترین بناهای بلند این شهر تبدیل شده است.